

DINO

KESÄKUU
2016
2

TIINA HAUKIJÄRVI JA JAANA VALTONEN:

Tiukasti kiinni kirkon työssä

- Nyt puhuvat työntekijät
- Ministeri Sanni Grahn-Laasonen

Suvea
kohti

ONNISTUNEEN LOMAN SALAT
YHTEISÖPAJA VASTAA SEURAKUNNAN TARPEISIIN
NUORI KIRKKO RY:SSÄ KOLME YHDISTYY YHDEKSI

4

Maikku Blom saa voimaa partiosta

Sanni Grahn-Laasosella on asiaa kirkolle

18

- 4 Löytöjä työstäni
Maikku Blom
- 6 Ajankohtaista
- 8 Tutkittu
Mikko Ruokamo
- 9 Puheenjohtajan palsta
Merja Korpela
- 10 Nyt puhuvat työntekijät
- 16 Pitsalaatikko
- 17 Toiminnanjohtajan palsta
Arja Lusa
- 18 Vaikuttajan ääni
Sanni Grahn-Laasonen
- 20 Varhaisnuorisotyötä
tekevän työnkuva
- 22 Työpajat ovat tulevaisuutta

- 25 Opiskelijan palsta
Janna Renko
- 26 Samoilte urille
- 28 Onnistuneen loman salat
- 30 Kolmesta yhdeksi
- 33 Henki kulkee
Henna Kettusaari
- 34 3 kysymystä
- 35 Lakimies
- 36 Kolumni
Henna Weckman
- 37 Tulossa
- 38 Esittely
- 39 Sarjakuva
Juho Rinne

DINO 2 / 2016

JULKAISIJAT
Kirkon Nuorisotyöntekijöiden
Liitto, Rautatieläisenkatu 6, 00520
Helsinki, puh. 044 595 8562
Diakoniatyöntekijöiden Liitto,
Rautatieläisenkatu 6, 00520
Helsinki, puh. 09 150 2487

KNT ja Dtl ovat akavalaisia liittoja.

PÄÄTOIMITTAJA
Riitta Hiedanpää

TOIMITUSSIHTEERI
Tiina Lappalainen

TAITTO
Hilikka Hyvärinen

TOIMITUSKUNTA
Elisa Ala-Kuusisto, Dtl
Riitta Hiedanpää, Dtl
Hannu Keränen, KNT
Tiina Laine, Dtl
Tiina Lappalainen
Miika Manninen, KNT
Arja Lusa, KNT
Tanja Puhakka, Dtl

ILMOITUSMYYNTI
Liisa Rossi
Puh. 010 219 0300

PAINO
Savion Kirjapaino Oy
ISSN 1798-7628
Painos 4 000 kpl

KANNEN KUVA
Hannu Keränen

Dino ilmestyy 4 kertaa vuodessa.
Seuraava numero ilmestyy viikolla
39/2016.

7. vuosikerta

RIITTA HIEDANPÄÄ
toiminnanjohtaja, Dtl
riitta.hiedanpaa@dtl.fi

Onnea
valmistuneille ja
malja keväälle

OSAAJILLA KIRKKO PÄRJÄÄ

ON ILO PÄÄTTÄÄ DINON PÄÄTOIMITTAJAN TEHTÄVÄT tähän numeroon, jonka pääartikkelissa äänessä ovat diakonia- ja nuorisotyön osaajat maan eri puolilta. Annamme ansaitusti tässä lehdessä tilaa liittojen omistajille eli jäsenille. Kollegat löytävät tarinoista tuttua ja uutta. Muut lukijat voivat päivittää tietämystään näistä kirkon ydintehtävistä ja niiden ammattilaisista.

TÄLLÄ HETKELLÄ DIAKONIASTA käydään eri kanavilla reipasta keskustelua. Osa keskustelijoista on etäällä diakonian savisesta arjesta. Ihmiset ja ilmiöt näyttäytyvät esimerkiksi tutkijan ja asiantuntijan kammiosta erilaisilta kuin diakoniatyössä. Tilastoja tulkitaan monella tavalla. Tutkittua tietoa ja sen analysointia tarvitaan – jos mahdollista – aiempaa enemmän diakoniatyössä. Ammattikunnan oma osaaminen on tässäkin asiassa lisääntynyt koulutuksen myötä.

KESKEINEN ASIA DIAKONIASSA EI OLE MUUTTUNUT työurani aikana. Jonkun muun tahon edustajat näyttävät tietävän alan ammattilaisia paremmin minkälaista diakonian kulloinkin tulisi olla, keiden sitä tulisi tehdä, johtaa ja minkälaisella koulutuksella. Näissä tilanteissa oma ammattijärjestöä on tarvittu ja tarvitaan jatkossakin jäsenistön rinnalla ja tukena. Osaamisen aito arvostaminen, vahvistava tuki ja rakentava kriittikki kuormittavassa työssä kantavat diakoniatyöntekijöitä. Tämän asenteen toivon lisääntyvän.

TÄSSÄ VAIHEESSA, ELÄKKEELLE SIIRTYMISEN KYNNYKSELLÄ, PÄÄLLIMMÄINEN TUNTEENI ON KIITOLLISUUS. Olen saanut olla uskomattoman monessa mukana Diakoniatyöntekijöiden Liiton työntekijänä. ■

KUVA RUUSUKUVA | TARIJA ENGBLOM

löytöjä työstäni

.....

Hengellisyys on osa partiota. Voimaa luonnosta.

PARTIO KANTAA LÄPI ELÄMÄN

– *Minulle partion punainen lanka on luonto, uusien asioiden oppiminen ja itsensä voittaminen, Tampereen eteläisen seurakunnan partiotyöntekijä Maikku Blom sanoo.*

Kaverit houkuttelivat **Maikku Blomin** rippikoulun jälkeen partioon. Siitä alkoi partio-
taival Kalevan Suuntatyttöissä 80-luvulla. Blom ehti olla vuoden Salo-Uskelan seurakunnassa Salon Leirisiskojen partiotyöntekijänä ennen kuin opiskeli nuorisotyönohjaajaksi Luther-opistossa Järvenpäässä.

– Valmistuttuani pääsin heti Tampereelle Teiskon seurakuntaan ainoaksi nuorisotyönohjaajaksi ja sain kirkkoherralta ohjeen: ”Tee mitä haluat, mutta partiotoiminta pitää hoitaa erityisen hyvin”.

Ensimmäisessä kirkon virassa Teiskossa kului 17 vuotta. Ilmeisesti Maikku oli ottanut toisinaan esimiehensä ohjeen, koska Tampereen nuorisotyönohjaaja kutsui hänet 2008 seurakuntayhtymän partiotyöntekijäksi ensin Härmälä-Viinikka-Teisko-alueelle ja sittemmin seurakuntamuutosten myötä eteläiseen seurakuntaan, johon vielä kuuluu partioalus M/S Isoaari. Nykyään Maikku on Seppo eli seurakuntien partiotyöntekijä eteläisestä seurakunnasta Tampereelta.

Partion luonne

Partio on koulutusjärjestelmä, jonka tarkoituksena on kasvattaa nuorista itsensä tuntevia, itsensä hyväksyviä ja yhteiskunta-aktiivisia ihmisiä. Partion kasvatustavoitteet ovatkin suhde itseen, toiseen, yhteiskuntaan ja ympäristöön.

Partioita on nykyisin myös aikuisille, maahanmuuttajille ja vammaisille. Partio yhteisönä vetää ihmisiä, koska se tarjoaa monesti niin pirstaleiseen elämään turvallisen yhteisön, joka kantaa läpi elämän.

Toimintaan kuuluu myös vahvasti hengellisyys, ja seurakunta on monella lippukunnalla taustayhteisönä.

– Partiovuosi tuo minulle kasan tapahtumia. Aiemmin innostuin partioparaatista, mutta nykyisin innostun eniten metsäretkistä ja Lapin vaelluksista. Ne ovat intohimoni! Joka kesä olen muka-

na Lapin vaellusriparilla. Silloin vaelluskilometrejä tulee sata.

Unohtumaton messu

Luojan luoma luonto järvenrantoineen on tarjonnut mahdollisuuksia pitää partiomessuja myös ulkona.

– Partioviikolla pidettiin partiomessu Hervannan kirkon pihapiirissä Ahvenisjärven rannalla. Partiomessua jäivät seuraamaan ohikulkevat lenkkeilijät, mummot, papat ja lapset. Tuntuu hienolta, että Jumala kohtaa luonnon keskellä messussa myös niitä ihmisiä, jotka eivät tienneet tulevan messuun.

Mukana Yhteisvastuukeräyksessä

Tämän vuoden Yhteisvastuukeräyksessä partiolaisilla on ollut iso rooli. Maikku on ollut mukana luotsaamassa partiomessua yhdessä lippukuntansa kanssa sekä osallistunut talvitapahtumiin ja lipaskeräyksiin. Partioista valittiin myös yksi johtaja YV:n suunnitteluryhmään seurakuntaan. Osa keräystuotoista menee partiolaisten projekteihin, joilla ennalta ehkäistään nuorten syrjäytymistä. Maikku kumppaneineen miettii parhaillaan, millaisia projekteja voisi toteuttaa.

– Yhteistyökumppaneita löytyy onneksi muun muassa Suomen muista Sepoista. Hyvät ideat syntyvät yhteistyössä.

Luonnossa myös vapaa-aikana

Vapaa-aikana Maikku lenkkeilee miehensä ja koiransa kanssa. Kolmesta lapsesta vielä yksi asuu kotona. Epäsäännöllisten työaikojen ja työajattomuuden takia harrastukset löytyvät luonnosta, kirkon äärestä ja käsitöiden parista.

– Viihdyn yksinani luonnossa, siellä ajatukset saavat vaeltaa. Mökillä ulkotöitä tehdessä saa raitista ilmaa eikä fyysisestä ponnistelusta haittaakaan ole. ■

YHTEISET TUPARIT

Vuoden 2016 alusta KNT:n, Dtl:n ja AKI-liittojen toimistot muuttivat remontoituun Akavataloon.

KUVAT ANDERS KÄHKÖNEN

Kirkkoherra Kari Kanala toimitti työn ja työtilojen siunaamisen.

Vieraat kulkivat työtiloista toiseen laulaen. Säestämisestä vastasi Ilkka Kalliokoski.

Kutsuvieraita saapui yli sata.

Diakoniatyöntekijöiden Liiton toimisto sai remontissa modernit työtilat ja raikkaan väriytyksen.

Tupareiden ohjelmaan kuului toiminnanjohtajien "työmarkkinakatsaus". Kuvassa Arja Lusa (vas.), Riitta Hiedanpää ja Jussi Junni.

Toimintaa kehittämässä

Yhdysopiskelijoiden ja opiskelijatyösihteerien kokous.

Kuvassa vasemmalta edestä Mari Hemming, Heidi Karvonen, Saara Huhananntti, Kirsi Keskinen, Henkka Helakorpi ja takana vasemmalta Marjo Nurmi, Katariina Saks, Paula von Koch, Mia Salmio.

Dtl:n toiminnanjohtajaksi on valittu TtM, diakonissa Tiina Laine

KUVA MAGI VIILJÄNEN

Tiina on toiminut liiton asiamiehenä vuodesta 2010. Toiminnanjohtajana hän aloittaa 1. syyskuuta ja toiminnanjohtajan sijaisena 9. heinäkuuta. Hän jatkaa liiton kehittämistä ja vahvistamista sekä jäsenien edunvalvontaa mottonaan ”yhdessä olemme enemmän”. ■

Dtl:n toiminnanjohtaja Riitta Hiedanpää jää eläkkeelle

Pitkäaikainen toiminnanjohtaja **Riitta Hiedanpää** siirtyy ansaitusti eläkkeelle 1.10.2016. Hänen viimeinen työpäivänsä on 8. heinäkuuta, ja sitten onkin loman ja vapaan aika. Riitan keskeinen päämäärä on ollut diakonian puolustaminen ja diakoniatyöntekijöiden edunvalvonta ja aseman vahvistaminen. ■

Kirkolliskokous teki henkilövalintoja

Kirkolliskokouksen valitsijamiehet valitsivat kirkolliskokouksessa asetettavien valiokuntien jäsenet. Valiokuntien puheenjohtajiksi valittiin seuraavat henkilöt: käsikirjavalioikunta **Anna-Mari Kaskinen**, perustevalioikunta **Matti Repo**, lakivalioikunta **Antti Savela**, hallintovalioikunta **Tapio Luoma**, talousvalioikunta **Tapio Tähtinen**, tulevaisuusvalioikunta **Katri Korolainen**, yleisvalioikunta **Johanna Korhonen**, kansliavalioikunta **Markku Orsila**, toimitusvalioikunta **Johannes Leppänen**. Lista valiokuntien jäsenistä löytyy Sakasti-verkkopalvelusta. Kirkolliskokouksen lainoppineeksi asiantuntijaksi valittiin professori, OTT **Veli-Pekka Viljanen**. ■

Pssst!

Diakonian päivien
22.–23.9.2016 ohjelman
löydät Sakastin sivuilta.
Ilmoittautumislinkki:
<https://www.lyyti.fi/reg/kirkondiakonianpaivat>

Dtl-osastojen toimihenkilöiden neuvottelupäivä oli 11.4. Akava-talolla. Työpajoissa kehitettiin ja ideoitiin osastotoiminnan sisältöä. Osastojen vahvuutena nähtiin ammatti-identiteetin vahvistaminen, virkistys, koulutus ja jaksamisen tukeminen sekä paikallistason vaikuttaminen. Osastojen hyvä ilmapiiri on keskeinen tekijä, mikä saa osallistumaan toimintaan. ■

Dtl-osastojen toimihenkilöt kuuntelevat toistensa tuotoksia.

Yhteisöllisyyden merkitys uskonnollisessa kääntymyksessä

Suomessa evankelisuterilaisen kirkon asema on heikentynyt samalla, kun uskonnollisten vaihtoehtojen määrä on kasvanut räjähdysmäisesti. Omaa uskoa etsivä nuori elää maailmassa, jossa jokin muu uskonnollinen yhteisö kuin evankelisuterilainen kirkko voi tuntua hänelle sopivalta. Kasvanut kirkosta eroamisen ilmiö on tärkeä nähdä osana laajempaa yhteiskunnan ja kulttuurin muutosta. Uskonnollisesta yhteisöstä eroaminen ja toisaalta uuteen liittyminen on muuttunut helpommaksi ja enemmän yksilön itsensä kuin esimerkiksi perinteen määrittelemäksi asiaksi.

Kati Niemelän (2006) tutkimuksessa kirkosta eroajista yli 70 prosentin havaittiin olevan nuoria aikuisia, joista 14 prosentille eroon oli vaikuttanut merkittävästi kiinnostus toista uskonnollista yhteisöä kohtaan. Omalta tutkimuksellani Luterilaisesta Hellariksi tahdoin lähestyä tämän kirkosta eronneen joukon kokemusta narratiivisesta näkökulmasta käsin. Tarkoituksena oli tutkia heidän omia kertomuksiaan omasta uskonnollisesta kääntymyksestä, joka siis merkitsi evankelisuterilaisesta kirkosta eroamista ja helluntaiseurakuntaan liittymistä.

Kääntyneiden kertomuksissa ilmeistä oli hengellisten taustojen nivoutuminen osaksi laajempaa yhteiskunnallista ja kulttuurista tilaa. Kirkossa käydään ehkä jouluisin ja rippikouluun osallistutaan suurelta osin tavan vuoksi. Kotona hengelliset asiat eivät ole esillä. ”Kukaan perheessäni ei ollut uskossa”, kirjoitti yksi tutkimukseeni osallistuneista nuorista aikuisista. On luonnollista, että uskon rakentuminen muodostuu enemmän kirkosta riippumattomaksi prosessiksi, jos elämän varhaisina vuosina oma seurakunta ja evan-

kelisluterilainen usko jäävät etäiseksi. Ilmiötä voisi kuvailla juurettomuudeksi.

Tutkimuksessani huomionarvoisinta oli kääntyneiden kokemus oman roolin merkityksestä ja yhteydestä muihin ihmisiin helluntailiikkeen sisällä. He kokivat helluntaiseurakunnan kodiksi, saivat siellä vastuuta erilaisissa tehtävissä ja muut nuoret vaikuttivat aidoilta. Heidän uskonnollisuutensa näyttäytyi siis vahvasti sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä, mikä vaikuttaa olevan ristiriidassa uskonnollisuuden yksityistymisen trendin kanssa. Heille seurakunta oli paikka, jossa sai toimia ja osallistua sekä kohdata muita ihmisiä. Ennen kaikkea tämä kokemus yhteenkuuluvuudesta synnytti halun sitoutua uuteen yhteisöön.

Tutkimukseni perusteella näyttää siltä, että kirkon elämässä olennaista olisi pyrkiä vahvistamaan tavallisten seurakuntalaisten osallisuutta. Ihminen tarvitsee yhteisöllisyyden kokemuksen, jotta yhteys seurakuntaan jatkuisi vahvana lapsuudesta vanhuuteen saakka. ■

Mikko Ruokamo
yhteisöpedagogi (AMK)

puheenjohtaja

MERJA KORPELA
puheenjohtaja, Dtl
merja.korpela@evl.fi

Yhteiskunnassa muutoksia – muuttuuko diakoniatyö

Ensi vuoden alussa toimeentulotuen maksaminen siirtyy sosiaalitoimelta Kelalle. Sosiaalitoimessa ollaan huolestuneita siitä, että toimeentulotuen etuuskäsittelijät hakeutuvat jo nyt pois tehtävistään. Kelakin rekrytoi heitä. Etuuskäsittelijöiden väheneminen tuo haasteita kesän ja syksyn osalta sosiaalitoimeen, koska ne työt, joita aiemmin tekivät etuuskäsittelijät, jäävät nyt sosiaalityöntekijöille ja -ohjaajille. Hakemusten käsittelyjen mahdollisen ruuhkautumisen vuoksi joissakin sosiaalitoimistoissa voi työntekijöille tulla kieltä asiakkaiden tapaamiseen. Kaikki voimat laitetaan hakemuksien käsittelyyn, jotta niissä toteutuu lakisääteinen seitsemän päivän käsittelyaika. Tilanne voi tuoda diakoniatyölle uusia haasteita. Se voi näkyä meillä asiakasmäärän kasvuna, koska ihmiset eivät pääse selvittämään harkinnanvaraisen tarvettaan tai muutoin haastavaa tilannettaan sosiaalityöntekijälle. Tämä meidän on hyvä tiedostaa.

Yksi jossain vaiheessa yhteiskunnassa toteutuva iso muutos on sosiaali- ja terveystuudistus eli sote. Tähänkin muutokseen liittyy useita kysymyksiä. Mitä tarkoittaa julkisen palvelun yhtiöittäminen? Miten tuolloin käy ns. julkiselle palvelulle? Jos yksityiset monikansalliset yritykset pääsevät kilpailemaan julkisen sektorin kanssa palvelujen tuottamisesta, millä varmistetaan se, että verorahat jäävät maahamme? Tuntuu, että uusliberalistinen ajattelu on valtaamassa alaa. Yksityistämisen ja yhtiöittämisen kerrotaan olevan ratkaisu talouden kasvuun.

Sosiaali- ja terveystyötäkin mitataan liikeloudellisin perustein. Ovatko tulevaisuudessa vain taloudellisesti tuottavat yksilöt oikeutettuja hyvään elämään? Keitä kiinnostaa kehittää ja tuottaa palveluja mm. mielenterveysongelmallisille, päihderiippuvaisille, asunnottomille? Jääkö heidän auttamisensa kolmannen sektorin, vapaaehtoisten, toisen ihmisen moraalin varaan? Huolestuttavaa on, miten näissä muutoksissa selviävät ne ihmiset, joilla on erilaisia oman elämän hallintaa vaikeuttavia kriisejä.

Mikä on diakoniatyön rooli tämän kaiken keskellä? Voiko käydä niin, että huomaamatta hoidammekin sellaisia tehtäviä, jotka aiemmin kuuluivat yhteiskunnalle? Pitäisikö meidän pohtia nyt tarkkaan, millaista diakoniatyötä teemme tulevaisuudessa? Miten pidämme huolen, että myös vähäosaisen ihmisten ääni kuuluu tämän kaiken muutoksen keskellä ja että heidän oikeutensa laadukkaisiin palveluihin turvataan? ■

aitiopaikalla

NYT PUHUVAT TYÖNTEKIJÄT

Millaista on arjen työ?
Kuulemme vastaukset
pohjoisesta, etelästä,
idästä ja lännestä.

Dino-lehti päätti selvittää, millaista on se kuuluisa arjen työ eri puolilla Suomea. Kysyimme myös, kohtaako arkinen aherrus kirkon ylätason vaatimukset. Vastaukset antoivat nuorisotyönohjaaja **Ebba Laxell** Hangosta, diakoni **Erja Kahl-Huhtamäki** Vaasasta, nuorisotyönohjaaja **Juha Reinola** Utsjoelta ja diakoni **Sanna Rouvinen** Kiteeltä.

1. Työpäivä alkaa aamukahdeksalta. Päivän rytmi vaihtelee sen mukaan, onko heti aamusta vastaanotto asiakkaan kanssa vai lähdenkö kotikäynnille. Viime vuonna kävi yli 300 asiakasta vastaanotolla. Matka kotikäynnille voi olla 50 kilometriä yhteen suuntaan.

Kysymykset:

1. Millainen on tyypillinen työpäiväsi?
2. Millaisia iloja ja haasteita työviikkoosi mahtuu?
3. Mitkä ovat työsi painopisteet?
4. Miten seurakunta tai muut yhteistyötahot näkyvät työssäsi?
5. Saatko koulutusta ja työnohjausta?
6. Onko sinulla tarpeeksi resursseja tehdä työsi hyvin?
7. Mitä sanoisit nuorelle, joka haaveilee ammatistasi?
8. Millaisena näet tulevaisuuden työnkuvasi?

Alueemme syrjäseuduilla asuu paljon vanhuk-
sia. Työpäivään mahtuu myös virikeryhmiä.
Pidämme niitä omaishoitajille, vanhuksille ja
muistisairaille. Kerran viikossa tarjoamme asi-
akkaille aamupalan ja torstaisin on soppalou-
nas kerrostaloalueella.

2. Iloa tuottaa asiakkailta saatu palaute. Kun van-
hus soittaa kotikäynnin jälkeen ja sanoo, että
oli hyvä tapaaminen. Surullista on, kun vas-
taanotolla näkee samoja asiakkaita vuodesta
toiseen. Heidän ahdinkonsa ei ole helpottunut.
Työttömyys on iso ongelma. Asiakkaat pyytä-
vät meiltä usein myös taloudellista apua. Kai-
kia emme pysty auttamaan. Tavoitteemme kui-
tenkin on, että asiakas lähtee luotamme aina
hyvällä mielellä. Vaikka ruisleipä kainalossa.
3. Kotikäynnit, vanhuksista huolehtiminen, talou-
dellinen avustaminen ja neuvonta talousasiois-
sa.
4. Oma seurakunta näkyy myönteisenä taustatu-
kenä, kun asioin asiakkaan puolesta esimerkik-
si Kelassa tai sosiaalitoimistossa.
5. Pääsen koulutuksiin joka vuosi. Esimies tukee
ja kehottaa hakeutumaan koulutuksiin. Vii-
meksi sain päivitystä taloudellisen neuvonnan
antamiseen.

6. Olemme kollegani kanssa tyytyväisiä resursseihin. Ainahan euroja voisi tietenkin olla enemmän, mutta tärkeintä on, että löydämme oikeat asiakkaat ja autamme juuri heitä. Viime vuonna rahaa oli käytössä avustuksiin 21 000 euroa. Saimme toimintaan mukaan lisää auttavia käsiä, kun lähimmäiskurssilta valmistui yhdeksän uutta lähimmäistä.
7. Ehdottomasti kannattaa tulla alalle. Jos haluaa monipuolisen työn, jossa on vapaat kädet suunnitteluun, tämä on oikea valinta.
8. Työpaikkani tuntuu turvatulta. Uudet kunta-liitokset huolestuttavat hieman. Miten se vaikuttaa työnkuvaan ja rahaliikenteeseen? Mitä saa tehdä ja hankkia? Myös asiakkaiden tilanne mietityttää. Pelkään, että moni heistä on jatkossa entistä moniongelmaisempi ja velkaisempi.

1. Tulen kymmenen maissa aamulla työpaikalle. Lounas jää usein väliin, kun päätän tehdä ”ensin jotakin muuta”. Iltapäivät kuluvat nuorten kanssa monenlaisissa puuhissa. Myös työpalavereita on iltpäivisin. Kaksi kertaa viikossa on nuortenilta, niissä saattaa mennä kello 22.30 asti. Työviikkoni

on tiistaista lauantaihin. Vastuullani on nuorisotyö ja rippikoulut, joten viikko täyttyy ongelmitta. Kerran viikossa käyn yläasteella ja luki-ossa, ala-asteella vierailen satunnaisesti.

2. Olemme kehittäneet rippikoulutoimintaa ja nyt suurin osa riparilaisista antaa myönteistä palautetta. Viime vuosina monet nuoret ovat halunneet tulla mukaan nuorisotyöhön. Se on hieno juttu. Viimeisin ilonaiheeni on tämä kuulemani lausahdus: ”Ilman seurakunnan nuorisotyötä elämä Hangossa olisi todella tyhjää”. Nuorisotyö on osa kaupungin visiota avoimuudesta ja myönteisyydestä. Se on meille myös haaste.
3. Koko 2000-luvun painopiste on ollut lapsissa ja perheissä.
4. Työni on seurakuntatyötä. Entinen työkaverini sanoi minulle, että Ebba, sinulla on Hangon ruotsalaisen seurakunnan leima otsassasi. Hän oli oikeassa. Tuo leima tuntuu etuoikeudelta, ei taakalta.
5. Seurakuntamme suhtautuu myönteisesti kaikenlaiseen lisäkoulutukseen, mutta rahat ovat tiukassa. Pääsen pian osallistumaan työajalla retriittiin. Olen oikein tyytyväinen tähän.
6. Vastaan nuoristotyöstä, mutta myös seurakuntamme pappi tekee lapsi- ja nuorisotyötä osaaikaisesti. Vuosi sitten sain apua opiskelijalta, jonka ohjaajana toimin. En kannata nuorten kanssa työskentelemistä yksin.
7. Kouluttaudu mutta kiirehdi hitaasti. Anna kaikkesi ja muista yhteistyö. Sooloilu on raskasta. Tämä on työ, jota voi tehdä eläkeikään asti.
8. Pelkään, että nykyinen työni ei ole ensimmäisenä listalla, kun mietitään töiden säilyttämistä. Alalle ei ehkä tule lisää työpaikkoja. Toisaalta ajattelen, että nuoristotyöohjaajia tarvitaan tulevaisuudessa nykyistä enemmän.

1. Kaikki päivät ovat erilaisia. Jotkut säännölliset toiminnot ohjaavat työtä. Esimerkiksi avovastaanotto ja diakoniaruokailut ovat viikoittaisia. Tässä yksi maanantai: kello 9.30 kahvit diakoniatyöntekijöiden kanssa, klo 10 avustuskokous, klo 11 sähköposteja, klo 12 syömässä. Lounaan jälkeen avustusasioita ja kirjeitä eteenpäin. Kello 13.20 Bestis-verstaalla käynti ja asiakkaalle polkupyörän hankinta. Kello 14 RIKAS-työryhmä(rikosseuraamus asiakkaiden asunto-ongelmiin ja asuttamiseen perehtynyt työryhmä) Päihde- ja mielenterveyskeskus Horisontissa. Työpäivä päättyy klo 16.
2. Asiakkaiden tilanteet voivat olla haastavia. Kun on kokouksia ja palavereita, ei ehdi vastaamaan asiakkaiden soittoihin tai tekstiviesteihin. Onneksi perjantailta löytyi aikaa viikon soittojen purkuun. Ilonaihe on, kun joku on löytänyt uuden suunnan elämälleen ja ymmärtää, että on itse vastuussa omasta elämästään. Hyvää mieltä saan myös vapaaehtoisista.
3. Työhöni kuuluvat päihde-, kriminaali- ja katulähetystyö. Olennaista on asiakkaiden inhimillinen kohtelu ja motivaation herättäminen päiheteettömään elämään. Päihdeihmisten läheisten yhteydenotot ja heidän tukemisensa on lisääntynyt. Huumemaailma on läheisten voimia kulluttavaa ja stressaavaa joka hetki.
4. Isonkyrön rovastikunnan, Vaasan vankilan, Vaasan Bestis-verstaan sekä Vaasan kaupungin päihdepalvelujen ja sosiaalitoimen kanssa yhteistyö on välttämätöntä.
5. Olen päässyt haluamiini koulutuksiin ja saanut työnohjausta. Odotan innolla Elämäni kuntoon -kursssia, joka myönnettiin minulle jo viime vuonna, mutta kurssi ei toteutunut.
6. Nyt on monta asiaa kesken. Kiireellisimmät hoidetaan ensin. Aikaa ei tunnu löytyvän tarpeeksi. Kotiväki muistuttaa, ettei kukaan ole korvaamaton. Välillä kyllä tuntuu että, näin ei ole. Jos en itse tee, edestäni sen löydän. Työt kasaantuvat. Esimerkiksi diakoniaruokailukertoja on enemmän, mutta samalla budjetilla menään kuin edellisenä vuonna.
7. Rohkeasti vain hakemaan kirkon töihin. Ne avaavat paljon erilaisia mahdollisuuksia. Opiskeluaika kannattaa käyttää hyödyksi ja tutustua itselle tuntemattomiin aloihin.
8. Työ ei varmasti lopu, mutta onko kirkolla mahdollisuus pitää erityistyöntekijöitä tulevaisuudessa. Kirkon on pidettävä esillä perussanomaansa ja tarjottava hengellisyyttä. Diakonia auttaa siellä, missä mikään muu taho ei auta. Väliinputoajia tuntuu olevan yhä enemmän.

KOHTAAKO KIRKON YLÄTASON SUUNNITTELU ARJEN TYÖN?

Sanna: Kun luen esimerkiksi Kirkkohallituksen lausuntoja ja vaatimuksia, tulee tunne, että tätä työtä arvostetaan. En koe, että meitä vaaditaan tekemään jotakin vain tilastojen pohjalta. Mielestäni yhä saa olla niin, että laatu ratkaisee, ei määrä. Ylhäältä tulevat kehittämisehdotukset ovat realistisia. Mitään ei tarvitse tehdä väkisin.

Ebba: Vastaukseni on kyllä. Kokonaisuutena ajattelen siten, että nuorisotyössä meillä on tiimi, joka tarttuu niihin asioihin, jotka ovat tärkeitä. Yksinkertaisesti teemme oman työmme kunnolla.

1. Menen työpaikalle noin kello 8.30. Aluksi suunnitellaan päivän tai yleensä seuraavan päivän työtehtäviä, koska olen luonteeltani sellainen, että hommien pitää olla etukäteen valmiina. Pitkät välimatkat kuuluvat seurakuntaamme. Tiistaisin ajellaan Karigas-

Erja: Ylätason suunnittelu ja arjen työ voivat olla kaukanakin toisistaan. Pitkät sairauslomat kuormittavat töissä olevia, koska perustoiminta hoidetaan työntekijöiden joustamisilla ja heittäytymisillä toisten töihin. Vastaanotot ja erilaiset piirit sekä diakoniaruokailut ja onnittelukäynnit hoidetaan. Sitten siirretään omia juttuja etäämmälle.

Juha: En ole noita paljon miettinyt. Ei minusta ainakaan konttorirottaa saa tekemälläkään. Eipä vaikuta elämäni ihanuuteen.

niemelle ja Outakoskelle (ajokilometrejä yhteensä 250) ja keskiviikkosin Nuorgamiin (88 km). Iltapäivä ja ilta kuluvat pitäessä liikunta-kerhoja, partiota ja nuorteniltoja. Prosentuaalisesti seurakuntamme lapsista ja nuorista käy seurakuntamme kerhoissa huikea määrä. Esimerkiksi Nuorgamissa melkein 100 prosenttia. Lukumääräisesti se ei ole suuri, 11–12 henkeä.

2. Haastetta on kohdata ihminen oikeasti. Onnistumisia ja ilonaiheita on se, että leireillä, retkillä ja kerhoissa on lapsia, varhaisnuoria ja nuoria. Entiset varhaisnuoret ja nuorteniltalaiset tuovat myös omat lapsensa seurakunnan kerhoihin ja leireihin.
3. Armon julistaminen.
4. Päivittäin vaelletaan käsi kädessä eteenpäin muun muassa koulun, päiväkodin, sosiaalitoimen, kunnan muiden virkamiesten, poliisin, pelastuslaitoksen, VPK:n, liikuntatoimen ja pyhäkoulunopettajien kanssa.
5. Toisinaan sähköpostiin lämähätä tieto kolmetuntisesta koulutuksesta Oulussa. Menomatka siis kestäisi 10 tuntia autolla eli kokonaisen päivän, sitten koulutus ja vielä 10 tunnin kotimatka. Kyllä siinä puntaroi, kannattaako lähteä vai järjestääkö seurakunnan lapsille toimintaa. Viime vuosina ovat lapset vieneet voiton. Erinomainen kirkkoherra on kuitenkin pitänyt hyvää huolta alaisistaan 25 vuotta. Myös saamelaisyön sihteeri **Erva Niittyuoipio** on järjestänyt parin vuoden välein saamelaisalueen työntekijöiden tapaamisia.
6. Seurakuntamme on köyhä, mutta silti rikas. Jäsenet tukevat kaikella mahdollisella tavalla seurakuntaa. Vuosien saatossa he ovat lahjoittaneet seurakunnan nuorisotyölle käsittämättömän summan rahaa.
7. Lähde opiskelemaan nuorisotyönohjaajaksi ja tule harjoittelemaan Utsjoen seurakuntaan. Älä unohda, miksi teet työtä: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansa minun opetuslapsikseni”.
8. Seurakuntamme on tällä hetkellä konkurssikypsä, ehkä kaikista seurakunnista köyhin. Silti se on rikas. Kesä lähestyy, yöttömässä yössä kalastaessa aamuyön sumun syleily. Joskus lapintiira lentää veneen perään ja katselee soutamistani, toisinaan saan ihailia yksinäistä joutsenta. Ne tahtovat sanoa minulle: ”Älä ole mistään huolissasi.”

Nappaa niskalenkki stressistä!

Seurakuntatyöläisen kesäsesonki leireineen ja retkineen on hienoa aikaa ja täynnä mahdollisuuksia. Se on kuitenkin myös raskasta aikaa, jossa työtunnit kertyvät kuin itsekseen. Huolehdi omasta jaksamisestasi, sillä työsi tärkein ja terävin instrumentti olet sinä itse.

toiminnanjohtaja

ARJA LUSA
toiminnanjohtaja, KNT
arja.lusa@knt.fi

Työyhteisö on kehittämisen arvoinen

Suomen työelämä on Euroopan paras vuoteen 2020 mennessä. Tämä on Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) hanke, joka käynnistyi jo 2013. Se on kansallinen hanke, jossa myös kirkko ja sen työpaikat on mukana. Miten tämä liittyy sinuun? Sinä olet avaintoimija omalla työpaikallasi.

Hyvä työyhteisö ei ole itsestäänselvyys. Sen eteen pitää tehdä töitä. Hyvän työpaikan ja toimivan työyhteisön taustalla on monta oikeaa tekoa, päätöstä, vastuunsa ja paikkansa tunnistavia toimijoita. Suomalaiset ovat jo sisäistäneet ajatuksen, että parisuhde tarvitsee hoitamista ja jatkuvaa kehittymistä vuorovaikutustaidoissa. Myös työyhteisöt tarvitsevat hoitamista ja jatkuvaa kehittämistä.

Seurakunnat teettävät työilmapiiritutkimuksia ja tutkijat esittävät korjausehdotuksia. Yleensä ne osoitetaan seurakunnan johdolle. Työpaikan ilma-
piirin kehittäminen ulkoistetaan työntekijältä johtajille.

Syyllisten etsimisestä ja johtajien mollaamisesta pitäisi päästä yhdessä tekemisen kulttuuriin. Työyhteisön toimivuuteen vaikuttaa jokainen esimies ja työntekijä omalta paikaltaan.

Nyt puhutaan työyhteisötaitoista. Mitä ne ovat? Eikö riitä, että teen vain omat työni? Työyhteisö- ja alaistaito on arjen tahdikkuutta ja vastuullista vaikuttamista ja toimintaa, joka kokonaisuudessaan edistää työpaikan toimivuutta. Työyhteisötaitoja ovat muun muassa hyvästä ilmapiiristä huolehtiminen, vuorovaikutustaidot, ristiriitojen ratkaisutaidot, käytöstavat, palutteen antaminen ja vastaanottaminen sekä ymmärrys yhteisten pelisääntöjen merkityksestä työyhteisölle. Niitä ovat työn sujuvuudesta huolehtiminen, ammatillisuus ja empaattisuus. Ne eivät ole vain hyvää esimiestyötä tai pelkästään hyviä alaistaitoja vaan kaikkea sitä, mitä tapahtuu näissä yhdessä.

Työturvallisuuslain mukaan jokaisen työntekijän on huolehdittava niin omasta kuin muiden työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta. Työyhteisö- tai alaistaitojen kehittyminen lisää organisaatioiden tehokkuutta, ja niillä on yhteys yhteisön ja yksilön hyvinvointiin.

Kirkon työelämän kehittämishanke on nimeltään Kirkeko. Ohjelman tavoite ja tarkoitus on tukea seurakuntien kehittämistyötä ja pyrkiä edistämään sitä monipuolisesti osana kirkon sektorin rakenteellisia ja toiminnallisia uudistuksia. Hankkeella ei pyritä osoittamaan, että työpaikoilla ei olisi ennen tätä tehty mitään. Sen tarkoitus on tukea jatkuvaa kehittämistä.

Kirkon työssä on vaikea puhua tuottavuudesta ja tuloksellisuudesta. Töitä voidaan tehdä paremmin, jotta toiminta on entistä merkityksellisempää ja vaikuttavampaa seurakuntalaisten näkökulmasta. Työtehoa ja tuloksellisuutta voidaan parantaa panostamalla työyhteisön toimivuuteen ja työelämän laatuun. Tämä onnistuu, kun työntajat ja työntekijät yhdessä etsivät toimia, joilla parannetaan työn tuloksellisuutta työyhteisötaitoja hyväksi käyttäen. ■

KUVA ANDERS KÄIKÖNEN

VAHVEMMIN RASISMIA VASTAAN

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasosen mielestä lähimmäisenrakkautta saarnaavan kirkon pitää nousta selkeämmin vihapuhetta vastaan.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pitää ottaa entistä vahvempi rooli yhteiskunnallisten päättäji- en rinnalla vihapuheen ja rasismin vastaisessa työssä.

Tätä mieltä on opetus- ja kulttuuriministeri **Sanni Grahn-Laasonen** (kok.).

– Aikamme on vaikea. Maailma muuttuu nopeasti, taloustilanne on synkkä ja vihamieliset asenteet nousevat pintaan. Meidän pitää pystyä kääntämään katsetta positiiviseen, sillä maailmassa tapahtuu koko ajan paljon hyvää.

Grahn-Laasosen mukaan kirkolla on oman arvopohjansa pohjalta mahdollisuus ja samalla myös velvollisuus vaikuttaa ihmisten asenteisiin. Hänen mukaansa kirkon ydinsanoma on lähimmäisenrakkautta. Kaikki kirkon työ kumpuaa tästä kristillisestä perinteestä.

Kirkko on onneksi jo ottanut kantaa. Ministeri kertoo olevansa kiitollinen esimerkiksi arkkipiispa **Kari Mäkisen** kannanotoista vihapuhetta vastaan.

Työtä on silti paljon tehtävänä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt tänä vuonna

Merkityksellinen Suomessa -toimintaohjelman, jonka tarkoituksena on rasismin ja vihapuheen torjunta Suomessa. Ohjelma sisältää kymmenen toimenpidettä, ja sitä rahoitetaan kuudella miljoonalla eurolla.

– Meillä on opetus- ja kulttuuriministeriössä hyvät mahdollisuudet vaikuttaa, koska tavoitamme työllämme kaikki ikäluokat.

Kirkon tehtävä on vahvistaa turvaverkkoa

Vaikeat ajat korostavat ministerin mukaan kirkon sosiaalista roolia yhteiskunnassa.

– Valtion ja kuntien tehtävänä on ensisijaisesti pitää huolta yhteiskunnan turvaverkosta, mutta kirkon rooli tämän turvaverkon täydentäjänä on todella tärkeä.

Ministerin mielestä erityisesti diakonia- ja nuorisotyössä tehdään tällä hetkellä arvokasta työtä ja kohdataan apua tarvitsevia. Hän on erittäin tyytyväinen siihen, että kirkon työntekijät verkostoituvat työssään hyvin yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa.

– Kirkon työntekijöistä myös näkee sen, että lähimmäisenrak-

kauden perintö on vahva. Työntekijöiden arvot näkyvät työssä kutsumuksena.

Koulutussäästöjä ei tule lisää

Grahn-Laasonen on joutunut johtamaan ministeriötään haastavassa taloustilanteessa kohti vaikeita päätöksiä. Erityisesti hallituksen koulutukseen kohdistamat leikkaukset ovat saaneet tuntuvasti kritiikkiä.

– Leikkauksia ei olla tehty ilkeyttä vaan siksi, että on ollut pakko. Meillä on rahat lopussa, joten on löydettävä uusia tapoja tehdä asioita.

Ministerin mukaan koulutusleikkauksia ei ole tiedossa lisää.

– Hallitus päätti neljän vuoden talouskehystä, ja siinä koulutus on jätetty säästöjen ulkopuolelle.

Ministerin mielestä Suomessa on nyt tärkeää keskittyä uudistamaan koulutusta ja varmistamaan opetuksen ja tutkimuksen laatu.

– Vahvuuksien päälle on hyvä rakentaa. Diakonia-ammattikorkeakoulu on hyvä esimerkki korkeakoulusta, jolla on vahva oma identiteetti ja tehtävä. ■

A portrait of Sanni Grahn-Laasonen, a woman with dark hair, wearing a green top and a necklace, smiling at the camera. The background is blurred.

– Opetus- ja kulttuuri-
ministerin tehtävänä on
toimia välittäjänä
itsenäisesti toimivan
kirkon ja yhteiskunnan
päättäjien välillä, Sanni
Grahn-Laasonen sanoo.

Kerholaisesta kirkkoministeriksi

Sanni Grahn-Laasonen on ollut aktiivisesti mukana seurakunnan toiminnassa koko elämänsä ajan.

– Kävin lapsena seurakunnan kerhoissa, olin rippikoulun jälkeen isosena, olen esiintynyt nuorena lukuisissa seurakunnan tilaisuuksissa ja osallistunut muutenkin seurakunnan nuorisotyön toimintoihin.

Osallistuminen seurakunnan toimintaan teki hänestä lopulta myös seurakuntapäätäjän. Hän on Forssan seurakunnan kirkkovaltuutettu.

– Seurakunnan nuorisotyöstä on jäänyt mieleen turvallinen yhdessäolo ja mahdollisuus toteuttaa itseään, hän muistelee.

Musikaalinen ministeri soittaa ja laulaa. Soittimista tuttuja ovat erityisesti viulu, haitari ja rummut.

– Seurakunnalla oli erinomaiset nuorisotyönohjaajat, jotka pistivät itsensä peliin ja saivat nuoria mukaan seurakunnan toimintaan.

Oman seurakuntataustansa ansiosta Grahn-Laasonen kokee hyvin luontevaksi nykyisen roolinsa, jossa hänen vastuualueenaan ovat myös kirkolliset asiat.

– Vaikka se on asema, johon kohdistuu paljon odotuksia. Esimerkiksi ministerin kirkolliskokouspuheet kuunnellaan yleensä hyvin tarkasti. ■

VARHAISNUORISOTYÖTÄ TEKEVÄN TYÖNKUVA ON PIRSTALOITUNUT

Kirkon Nuorisotyöntekijöiden Liitto toteutti tänä keväänä jäsenkyselyn koko jäsenistölleen. Kyselyn vastausprosentti oli suhteellisen korkea, sillä kaksikieliseen kyselyyn vastasi noin 30 prosenttia jäsenistä. Jäsenkysely painottui edunvalvonnalliseen osuuteen, jossa keskityttiin varhaisnuorisotyön tilanteeseen kirkossa. Painotusta edelsi ajatus kirkon varhaisnuorisotyön perinteisestä toteutustavasta, jossa viranhaltijat tekevät työtä pelkästään 7-14 vuotiaiden tyttöjen ja poikien parissa.

Varhaisnuorisotyötä tekevät vastaajat jakautuivat kahteen ryhmään – varsinaisiin varhaisnuorisotyöntekijöihin ja muihin viranhaltijoihin. Varhaisnuorisotyöntekijäksi itsensä luettelevia oli vastaajista 39 prosenttia ja muita viranhaltijoita 44 prosenttia vastanneista. Loput vastanneista eivät tehneet itse varhaisnuorisotyötä. Seurakunnissa työskentelevien nuorisotyönohjaajien ja heidän sijoittuminen varhaisnuorisotyön työkentälle oli pilkkoutunutta. Puolikkaita tai muuten osiin jaettuja virkoja esiintyi vastauksissa paljon. Näin ollen myös työnkuvat ovat pirstaloituneet. Varhaisnuoris-

työntekijän työhön kuuluu esimerkiksi perhe-, musiikki- ja aikuistyötä. Kaikista varhaisnuorisotyötä tekevästä vastaajista vain viisi prosenttia tekee pelkästään varhaisnuorisotyötä. Heidän lisäksi yli 60 prosenttia varhaisnuorisotyötä tekeviä on noin 35 prosenttia vastaajista. (Taulukko: Arvioitu työpanos varhaisnuorisotyössä).

Varhaisnuorisotyön lisäksi työnkuvaan seurakunnissa kuuluu muut kasvatustyön tehtävät. Erityisesti rippikoulutyö korostuu vastauksissa, mutta myös esimerkiksi muu nuorisotyö, erityisnuorisotyö ja johtavan nuorisotyönohjaajan tehtävät ovat esillä. Työnkuvien pirstaloitumi-

sella on monenlaisia vaikutuksia työntekemiseen. Se on tulevaisuudessa sekä todennäköisin että laaja-alaisin tapa tehdä seurakuntatyötä ja samalla se tuo mahdollisuuksia työalarajojen häivyttämiseen ja parempaan sisäiseen moniammatilliseen yhteistyöhön sekä seurakuntalaisten palvelemiseen ja tukemiseen monien erilaisten ammattilaisten kautta. Toisaalta erilaisten työtehtävien lisääntyminen voi vähentää motivaatiota päävastualueensa hoitamiseen tai sekavoittaa muuten vastuurajoja. Tehtävien pilkkoutuminen on ennen kaikkea myös työssä jaksamisen ja työhyvinvoinnin kannalta oleellinen tutkimustulos, jota tulee nykyhetkessä ja tulevaisuudessa pohtia, perustella ja ymmärtää yhä paremmin niin sen negatiivisissa kuin positiivisissakin merkityksissä.

Myös virkojen lakkauttamisilla ja täyttämättä jättämisillä on merkitystä varhaisnuorisotyön sisältöön. Kyselyyn vastanneet listasivat lukuisia kyseisten toimenpiteiden negatiivisia vaikutuksia varhaisnuorisotyön toimintaan. Suurimpia vaikutuksia ovat olleet yksittäisten työntekijöiden tai koko kasvatuksen tiimin tai jäljelle jääneiden työmäärän lisääntyminen ja ennen tehdyn työn tekemättä jääminen. Tämä on johtanut muun muassa toimintojen supistamiseen, jolloin tytöille, pojille ja heidän perheilleen järjestetään yhä vähemmän toi-

mintaa, kuten erilaisia kerhoja ja leirejä. Moni vastaaja toi esille myös koulutyön ja sen vähentämisen. Eräs työntekijä esimerkiksi kommentoi:

”Varhaisnuorisotyön virka järettiin täyttämättä, joten varhaisnuorisotyö siirtyi ainoalle nuorisotyönohjaajalle mistä johtuen molemmista jouduttiin vähän vähentämään toimintaa”.

Virkojen vähentäminen vaikuttaa vahvasti työntekijöiden työkuormituksen lisääntymiseen. Lopputuloksena on varhaisnuorisotyön väheneminen, sen aseman haurastuminen tai työntekijöiden työssä jaksamisen heikentyminen. Joissakin seurakunnissa toimenpiteet ovat myös aiheuttaneet koko seurakunnan töiden uudelleen järjestelyä ja sovittelua.

Tutkimustuloksissa positiivista on, että varhaisnuorisotyötä tekevien palkkaus on hyvin linjassa kirkon vaativuusryh-

mätilastojen kanssa. Suurin osa työntekijöistä saa vaativuusryhmää 502. Työseurakunnan koolta tai hiippakunnallisella sijoittumisella ei juurikaan ole merkitystä palkkaukseen kyselyn perusteella.

Jäsenkysely mursi perinteisen varhaisnuorisotyön kuvan monilta osin. Se herättää ajatuksia monesta näkökulmasta, myös koko kirkon tasolla. Varhaisnuorisotyöllä suuri vaikutus kouluikäisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukemisessa. Varhaisnuorisotyön arvostamisessa on kyse kirkon tulevaisuudesta. Tarkoituksena on kiinnittää erityistä huomiota varhaisnuorisotyötä koskeviin muutoksiin sekä kannustaa työntekijöitä ja päättäjiä arvioimaan tarkemmin palvelujen järjestämisen tärkeyttä niille, jotka tulevaisuudessa pitävät koko kirkkoa pystyssä. ■

Arvioitu työpanos varhaisnuorisotyössä

Arvioitu työpanos varhaisnuorisotyössä	Osuus varhaisnuorisotyötä tekevästä
100 %	5,33 %
alle 19 %	23,0 %
20–39 %	20,1 %
40–59 %	16,4 %
60–79 %	20,5 %
80–99 %	14,8 %

YHTEISÖPAJAT VASTAAVAT SEURAKUNNAN TARPEISIIN

Eri puolilla Suomea on käynnistynyt 25 yhteisöpajaa, joissa seurakunnan työntekijät, vapaaehtoiset, työelämäkumppanit ja opiskelijat työskentelevät yhdessä.

Yhteisöpajojen toiminnan lähtökohdiana on seurakunnan tarpeet ja toiveet. Pajan teema nousee aina seurakunnasta, samoin käytännön toiminta. Tarkoituksena on vastata haasteisiin jo olemassa olevia resursseja uudelleen järjestellessä.

– Kävimme Inarin seurakunnassa esittelemässä yhteisöpajaa. Seurakunta oli miettinyt alueen kehittämishaasteita valmiiksi, joten jo ensimmäisessä tapaamisessa muotoutui kolme seurakunnan pajatoivetta. Yksi pa-

ja keskittyy syrjäkylien kehittämiseen ja yhteisöllisyyden luomiseen, toisen teemana on Inarin jumalanpalveluselämän ja ekumeenisen yhteistyön kehittäminen ja kolmas rakentuu Yhteisvastuukirpputorin ympärille, Diakin lehtori **Eeva Mertanieni** kertoo.

Hän vastaa Pohjois-Suomen yhteisöpajoista.

Yhteisöllisyyttä voi kehittää

Tammelassa koko kunta ja alueen järjestöt ovat viemässä seurakunnan tiloja yhteisöllisem-

pään ja diakonisempaan suuntaan. Kirkko ja yhteiskunta-osaamisalueen johtaja **Matti Helin** Diakista kertoo, että kentältä on tullut toive yhteistyön lisäämiseksi.

– Kirkossa on ajateltu yhteisöllisyyden syntyvän automaattisesti, mutta oikeasti sitä pystyy kehittämään ja laajentamaan, Helin toteaa.

Seurakuntaelämä tutuksi

Seurakunnan työntekijöiden työnkuvaan kuuluu yhteisöpajojen toimintaan osallistuminen,

joten ylimääräisiä henkilökustannuksia ei synny. Vastuuhenkilönä ryhmäprosessia ohjaamassa on Diakin lehtori.

– Diakin perusopetus jalkautuu näin vahvemmin seurakuntaan. Etenkin sairaanhoitaja-diakonisoilla kirkon alan opinnot ja harjoittelu painottuvat opintojen loppuvaiheeseen. Yhteisöpajojen myötä seurakuntaelämän todellisuus tulee aidoksi ja eläväksi aiempaa aikaisemmin, Eeva Mertaniemi iloitsee.

Käytäntöä ja käsipareja

Opiskelijat siirtyvät pajojen myötä käytännölliseen ja yhteisölliseen oppimistapaan ja seurakunta saa käsipareja avuksi. Pajoissa toisen ja kolmannen vuoden opiskelijat toimivat kohtaanajina, tutkijoina ja kehittäjinä, analysoivat tietoa sekä toimivat osahankkeiden projektipäällikköinä.

– Oulussa Tuiran seurakunnassa yhden pajan tehtävänä on

luoda toimintaa uudelle asuinalueelle, jossa ei ole seurakunnan tiloja. Opiskelijat kartoittavat kentän haasteita opinnäytetöiden ja kehittämistehtävien avulla. Toiminnan suunnittelu jatkuu yhteistyössä seurakunnan ja vapaaehtoisten kanssa, Mertaniemi kertoo.

Opiskelijat voivat suorittaa opintoja pajoissa, vaikkei Diakin koulutusta paikkakunnalla olisikaan.

Vapaaehtoiset ja opiskelijat kumppaneina

Yhteisöpajoissa vapaaehtoiset ovat tärkeitä. Diak kouluttaa Yhteisönrakentaja-koulutuksessa työntekijöitä ja kaikkia kiinnostuneita pajatoimintaan.

– Vantaan Yhteinen pöytä -pajassa toteutetun koulutuksen osallistujista suurin osa oli vapaaehtoisia, tietää Matti Helin.

Pääkaupunkiseudulla pajoissa toteutuu myös yhteistyö teologisen tiedekunnan kanssa, jolloin jo opiskeluaikana totutaan moniammatilliseen työtapaan. Paja voi syntyä myös alueen asukkaiden innostuksesta ja jo aluillaan olevasta toiminnasta.

– Oulussa Tuiran yksi yhteisöpaja rakentui Facebookissa toimivan ylijäämääräyksen keräämisryhmän pohjalta. Nyt toiminta kehittyi elintarvikejake-lusta ruuanvalmistukseen ja toimintapäiviksi. Ryhmän ihmiset olivat jo valmiina, ja myös opiskelijoita siirtyi mukaan viikoittaiseen toimintaan, joka on jo alkanut seurakunnan tiloissa, Eeva Mertaniemi kertoo. ■

Yhteisöpaja omaan seurakuntaan?

Ota yhteyttä Diakin lehtoreihin tai Matti Heliniin.

Lue lisää käynnistyneistä yhteisöpajoista tai katso video:

<http://www.diak.fi/tyoelama/hankkeet/yhteisopajat>

UUTTA KUMPPANUUTTA

Seurakunta:

- Ideoi alueen tarpeista lähtevät toiveet
- Omistaa pajan ja luo paikallisen toiminnan
- Nimeää vastuuhenkilöt
- Osallistuu työntekijäresursseilla
- Saa todellisiin kehittämishaasteisiin ideoita, menetelmiä ja opiskelijoita

DIAK tarjoaa:

- Toimintakehyksen
- Työmenetelmiä (kuten Cable-menetelmät ja OSKE – osallistuva kehittäminen)
- Koulutusta yhteisöpajasta
- Lehtorin ohjaamaan pajan toimintaa
- Opiskelijoita harjoittelijoiksi, tiedon kerääjiksi ja kehittäjiksi
- Osaamista ulkoisen rahoituksen hankkimisesta

UUTUUKSIA RIPPIKOULUUN

UUTUUS!

Rippiraamattu Elämän puu

14,50 (ovh 16,90)
väh. 20 kpl 10,20
väh. 200 kpl 9,20
väh. 400 kpl 8,40

Alk.
8⁴⁰

UUTUUS!

Rippiraamattu Sanat

14,50 (ovh 16,90)
väh. 20 kpl 10,20
väh. 200 kpl 9,20
väh. 400 kpl 8,40

Alk.
8⁴⁰

Rippiraamattu Ydinkohdat

UUTUUS!

Konfirmaatiotodistus Sanat

UUTUUS!

Todistukset myydään
20 kappaleen nipuissa.
19,80 (22,00) / nippu
väh. 10 nippua
17,40 / nippu

Alk.
17⁴⁰

Rippikoulutodistus Ydinkohdat

Virsikirjan lisävihko

8,50 (9,90)
väh. 50 kpl 7,90
väh. 300 kpl 7,50
väh. 600 kpl 6,90

Alk.
6⁹⁰

Viisikielinen

18,00 (20,00)
väh. 20 kpl 16,90
väh. 100 kpl 15,90
PERUSSANOMA

Alk.
15⁹⁰

Nuoren seurakunnan veisukirja 2015

12,30 (13,90)
väh. 20 kpl 12,10
väh. 100 kpl 11,90
väh. 500 kpl 10,90

Alk.
10⁹⁰

JANNA RENKO
KNT opiskelijajaoston
varapuheenjohtaja
janna.renko@student.diak.fi

Kommunikaation kulmakivi

OLEN VIIME AIKONA POHTINUT SOSIAALISESSA MEDIASSA käytyjä kristittyjen välisiä keskusteluja. Silmiini osuu uutisotsikoita, joita kristityt jakavat omalla seinällään ja joista seuraa kiivas keskustelu. Internetissä käytyjä keskusteluita on mielestäni kamalaa lukea. Voisi kuvitella, että kristityt osaisivat säilyttää arvokkaan tyylin, mutta on todettava kristittyjen olevan vain ihmisiä. Useimmiten keskustelut menevät riidaksi ja toisten tuomitsemiseksi puolin ja toisin.

EPÄILEN, ETTÄ SUURIN SYY on sosiaalinen media ja ihmiset, jotka eivät pysty hillitsemään tunnereaktioitaan. On jo monesti todettu, että verkossa ihmiset sylkevät toisiaan ajattelematta loppuun asti, mitä oikeastaan sanovat. Toisaalta tuntuu myös, että aika jossa elämme, on hyvin tunneherkkää ja että arvokeskusteluissa vastataan voimakkaasti tunteella.

MIELESTÄNI MEIDÄN TULISI OPETTAA seurakunnassa käyville nuorille (miksei toki aikuisillekin), miten keskustelemme toisen kristityn kanssa, jos hän on eri mieltä kristinuskon opillisista kysymyksistä. Jos emme kasvata nuoria kypsiksi ja viisaasti keskusteleviksi, teemme hallaa kristinuskolle. Lähimmäisenrakkauden ja kunnioittamisen tulee näkyä myös silloin, kun et ole samoilla linjoilla toisen ihmisen kanssa.

SETÄNI OPETTI MINULLE KOMMUNIKAATION KULMAKIVEN: Yritä ymmärtää toista ihmistä ja kiinnostu siitä, miksi hän ajattelee niin kuin ajattelee. Neuvo mullisti oman keskustelutapani läheiseni kanssa, ja huomaan sen toimivan erinomaisesti. Opin erilailla ajattelevilta ihmisiltä paljon ja saan uusia näkökulmia asioihin. Ymmärrän eri tavalla ajattelevia ihmisiä paremmin, vaikka on aina pelottavaa keskustella asioista, joista on täysin eri mieltä toisen kanssa.

Miten minuun ja arvoihini suhtauduttaisiin?

**MYÖNTEISIMMÄT KOE-
MUKSET** olen saanut aloitetuani opiskelut kirkon nuorisotyöntekijäksi viime syksynä. Minua jännitti ja pelotti. Miten minuun ja arvoihini suhtauduttaisiin? Olemme keskustelleet aikamme kuumimmista perunoista, mutta jokaisesta keskustelusta minulle on jäänyt erittäin helpotunut ja hyvä mieli. Olen saanut rohkaisua keskustella vaikeista asioista, mistä olen kiitollinen kaikille niille, keiden kanssa olen ajatuksia vaihtanut.

HALUAN JÄTTÄÄ KAIKILLE NÄMÄ VIISAAT SANAT RAAMATUSTA. 1. Piet. 3: 8–9: ”Ja lopuksi: olkaa kaikki yksimielisiä, helläsydämisä, veljiä kohtaan rakkaita, armahtavaisia, nöyriä. Älkää kostako pahaa pahalla, älkää herjausta herjauksella, vaan päinvastoin siunatkaa; sillä siihen te olette kutsututkin, että siunauksen perisitte.” ■

samoille urille

.....

Tiina Haukijärvi kertoo ihailevansa äitinsä Jaana Valtosen tapaa tehdä työtä. Äidin esimerkki vaikutti myös tyttären uravalintaan.

Äiti ja tytär rohkaisevat olemaan esillä

Kevätaurinko loihii Humppilan seurakuntatalon ikkunasta toivon näkymän kirkkotarhaan. Kaksi diakoniatyöntekijää istuu levollisena näkyä katsellen; äiti ja tytär.

Kanttoriksikin opiskelleella Humppilan seurakunnan diakoni **Jaana Valtosella** on kokemusta useasta seurakunnasta. Takana on myös kuusi vuotta kirkkohallituksessa ja Helsingin seurakuntayhtymässä. Tytär **Tiina Haukijärvi** on tehnyt työuraa erikokoisissa seurakunnissa sekä työskennellyt myös sairaanhoitajana.

Tiukkeneva talous ja ihmisten arki tuovat haasteensa työhön. Niihin tarttumiseen auttaa vankka työkokemus, kouluttautuminen ja hyvä työyhteisö. He työskentelevät resurssiltaan erilaisissa seurakunnissa, mutta työ nousee samasta kutsumuksesta.

– Työ ei tekemällä lopu. Mitä tutummaksi seurakuntalaiset tulevat, sitä enemmän toivotaan kotikäynneille ja keskustelut muuttuvat syvällisemmiksi. Vuosien tuoma kokemus rajata työtään on auttanut myös jaksamaan, toteaa Valtonen.

Vapaaehtoiset tärkeitä

Tiina Haukijärvi on diakoniatyössä Mäntsälän seurakunnassa neljän diakoniatyöntekijän tiimissä. Molemmat näkevät vapaaehtoisten toimijoiden joukon tärkeänä omassa työssään, ja siinä riittää myös kirkossa kehitettävää.

– Ilman vapaaehtoisia, tai puhuisin seurakuntalaisista, kirk-

ko on aika kuollut. He tarvitsevat kuitenkin tuekseen innostavia ja osaavia työntekijöitä. Itse olen riemuinnut seurakuntalaisista muodostetuista messuryhmistä, jotka ovat rikastuttaneet jumalanpalveluselämäämme, Haukijärvi mainitsee yhtenä esimerkkinä.

– Kirkon tulee olla siellä, missä ihmiset ovat ja elää mukana arjessa ja juhlassa. Ilman vapaaehtoisia ei tulla toimeen, mutta vapaaehtoiset tarvitsevat tautatuen. Se vaatii myös työntekijöiltä osaamista, muistuttaa Valtonen.

Arvostusta työhön

Valtonen ja Haukijärvi kokevat, että seurakuntien työtä arvostetaan. Seurakunta on haluttu yhteistyökumppani, mutta onko se sitä työyhteisöille? Arvostusta on tullut ainakin valtiovalan taholta, sillä Jaana Valtonen sai presidentti **Sauli Niinistö**l-tä kutsun itsenäisyyspäivän juhlaan Tukikummit -säätien kanssa tehdystä työstä.

– Työtä arvostetaan paikkakunnalla, ja sen tekemistä on jakamassa joukko aktiivisia seurakuntalaisia. Valtiovallan taholta tullut huomionosoitus on arvontoa myös työlle.

Tiina Haukijärvi kaipaa alan ammattilaisten heräämistä.

– Seurakunnissa ja diakonia-

työssä on valtava määrä osaamista, historiaa ja hiljaista tietoa. Tämä tieto ei mielestäni kuitenkaan välity tarpeeksi ulkopuolelle. Toivoisin, että diakoniatyöntekijät uskaltaisivat tulla enemmän esiin. Silloin tietoa saisi muualtakin kuin uuden työhuoneen pölyisistä kansioista. Toivon, että kiristyvät resurssit ja yhteiskunnan tilanne saisivat diakoniatyön puhkeamaan uuteen kukkaan.

Haukijärvi näkee yhtenä huolena ammattitaitoisten työntekijöiden karkaamisen muille aloille.

– Minusta oppilaitosten ja seurakuntien tulisi tiivistää yhteistyötä, jos haluamme kirkkoon edelleen ammattitaitoisia työntekijöitä.

Musiikki voimana

Jaana Valtosen mukaan työstä jaetaan kuulumisia keskenään. Silti elämää pitää olla myös työn ulkopuolella. Suvun vahva musiikkiperinne näkyy elämässä.

– Musiikki itse tehtynä ja kuunneltuna, lukeminen ja mökillä oleminen, kiteyttää Jaana voimavaransa.

– Vapaa-ajan vietto perheen kanssa, lisäksi laulan kahdessa kuorossa – unohtamatta eteisen matolla ulkoiluttamista odottavaa mäyräkoiraa, heläyttää Tiina. ■

ONNISTUNEEN LOMAN SALAT

Media on pullollaan vinkkejä ja neuvoja onnistuneesta lomasta. Dino-lehti pyysi asiantuntijoita kertomaan parhaan ohjeen rentouttavaan kesälomaan. Näin he vastasivat.

Päättäisin miettiä tarkkaan ja kovasti kaikenlaista työhön liittyvää rajoitetun ajan juuri lomalle lähtiessä. Esimerkiksi ennen töistä lähtöä kävisin läpi työasioita. Mitä olen saanut aikaan ja mitkä jäävät odottamaan lomalta paluuta? Tekisin ehkä listaa, kirjaisin muistiin asioita. Keskittäisin ajatuksia työhön esimerkiksi noin 1–2 tuntia. Sitten suunnitaisin ajatukset lomaan. Millaiset asiat auttavat loman onnistumiseen? Mitä tarvitseen, mitä läheiseni tarvitsevat, mikä tekee meille kaikille hyvää? Miten tekemämme suunnitelma auttaa loman onnistumiseen siten, että emme tee siitä suoritusta, vaan rentoa, hyvän meininnan lomaa.”

Ratkaisukeskeinen psykoterapeutti Anneli Litovaara.

Mieleeni nousi muutama pointti, mitä voisi ennen lomaa miettiä.

1. Kysy itseltäsi, mitä sinulle loma tarkoittaa? Ja kysy sama kysymys myös perheenjäseniltäsi?
2. Mieti, mikä tunne sinulla on, kun onnistunut loma on takana. Pohdi sen jälkeen, millaisesta lomasta seuraa kyseinen olotila.
3. Muistele vanhoja lomia ja lomille lähtöjä. Milloin olet onnistunut ja miksi? Miten voisit monistaa onnistumisia tähän vuoteen? Pohdi myös, mitkä asiat olisivat voineen mennä paremmin. Ennakoi sudenkuopat hyvällä suunnittelulla.”

Anne Karilahti / Huippukuntoon.fi Kirjoittaja on LCF life coach.

Neuvoisin olemaan vaan! Lomaa ei tarvitse suorittaa, jotta se tuntuisi lomalta.”

Psykoterapeutti ja työnohjaaja Anne Peltonen.

Ota iisisti

Psykoterapeutti ja työnohjaaja Anne Peltosen lyhyttä ja ytimekästä neuvoa "olla vain" ei aina ole helppo toteuttaa. Tässä siis vielä lisää vinkkejä, jotta lomastasi tulisi onnistunut.

- 1 Valmistaudu lomaan hyvissä ajoin.** Valmistautuminen kannattaa aloittaa muutamia viikkoja aikaisemmin. Valitse, mitkä työt teet valmiiksi ennen lomalle lähtöä. Hyväksy, että aina ei ole mahdollista saada kaikkea valmiiksi. Työt jatkuvat loman jälkeenkin. Tee lista kesken jäävistä töistä. Päätä 1–2 asiaa, joihin tartut heti palattuasi. Laita sähköpostiin ja puheliemeen lomavastaaja ja laita puhelin kiinni.
- 2 Mieti, mitä lomalta haluat.** Minkälaisesta lomasta pitäisit eniten ja miten voisit toteuttaa sen? Älä syyllistä itseäsi, vaan opettele nauttimaan lomasta ilman paineita. Kysy itseltäsi, haluatko kesän aikana lisätä hyvinvointiasi vai suorittaa? Työ on yleensä suorittamista, jossa tavoitteet sanellaan. Loman ei kuitenkaan pidä olla sellaista. Anna muiden mennä tapahtumasta toiseen. Jos itseäsi ei huvita, anna olla. Tee sitä, mikä tuottaa mielihyvää juuri nyt ja elä jokaisessa hetkessä. Kun osaat varjella itseäsi liialta paineelta, saat lomasta sen hyödyn, mikä sen kuuluu antaa. Lomaile kerrallaan vähintään 2–3 viikkoa. Jos työstressi ei loman aikana hellitä eivätkä voimasi ehdi palautua, tarvitset apua. Pyydä sitä työterveyslääkäriltä tai psykologilta.
- 3 Kysy jokaiselta perheenjäseneltä lomaan liittyvät odotukset.** Jokainen voi listata omat toiveensa, ja sen jälkeen mietitään yhdessä, mitkä voidaan toteuttaa. Loman ei tarvitse olla täynnä menoja. Tärkeämpää on panostaa laatuun kuin määrään.
- 4 Yhteiseen odotettuun aikaan liittyä paljon odotuksia ja tunnelatauksia, jotka saattavat yltyä erilaisiksi riidoiksi.** On hyvä muistaa, että koko aikaa ei tarvitse olla yhdessä, joskus on hyvä olla yksinkin. Yhdessä voi miettiä edellisiä lomia. Mitkä lomat ovat onnistuneet ja mikä niissä auttoi onnistumaan? Myös virheistä kannattaa oppia. Hyvää lomaa leimaa kiireettömyys ja se, että voi tehdä asioita ihan spontaanisti. Tällöin mieli lepää ja voi tehdä jotain, joka on juuri sillä hetkellä mielekästä. Rahaa kannattaa käyttää siten, ettei siitä tule stressiä. Kesästä voi nauttia pienelläkin budjetilla. Helpotat perhelomalla kaikkien elämää hyvällä organisoinnilla. Puhu parisuhdetta hiertävät asiat halki ennen lomaa. Älä unohda lomalla puolisoasi läheisyyden tarvetta. Valitse kohde, jossa kaikille lapsille on tekemistä. Sästä itseäsi ja pakkaa vain tarvittava. Pidä kiinni ruoka-ajoista ja nukkumisesta. Touhua lasten kanssa päivällä niin, että vanhemmille jää rauhallinen ilta lasten nukkuessa.
- 5 Lomalla on hyvä opetella läsnäolon taitoa, ole-mista ajatuksineen tässä hetkessä ja paikassa.** Voit keskittyä omaan rauhalliseen hengitykseen ja siihen, millaiselta sinusta tuntuu juuri nyt. Samalla voit miettiä, millaisia ääniä kuulet ja millaiselta ympäristö näyttää. Kiireettömänä hetkenä voit myös miettiä, mistä kaikesta tunnet kiitollisuutta. Läsnäolo avaa tien onnellisuuteen. Se on myös onnistuneen loman salaisuus.
- 6 Loman jälkeen kannattaa siirtyä töihin samalla tavalla pikkuhiljaa kuin töistä lomalle.** Ei kannata jättää lomalle tarkoitettuja isoja projekteja, kuten kuistin maalaamista tai kaikkien kaappien siivoamista viimeiselle viikolle. Töihin menon kynnystä voi myös madaltaa tekemällä jotakin mukavaa työhön liittyvää muutama päivä ennen loman loppumista.

KOLMESTA YHDEKSI

Kirkon nuoriso-, ja diakoniatyö tekevät yhteistyötä monien eri tahojen ja toimijoiden kanssa. Nuori Kirkko ry:ssä kolme yhdistyäkseen yhdeksi.

Seurakuntien Lapsityön Keskukseen, Poikien ja tyttöjen keskuksen ja Nuorten Keskukseen toimijat yhdistyvät vuoden 2017 alusta yhdeksi järjestöksi, Nuori Kirkko ry:ksi. Kolmen järjestön erilaisten toimintakulttuurien yhdistäminen on haaste.

Uuden yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen ja nuoren kokonaisvaltaista kasvua ja osallisuutta, kehittää ja palvella evankelis-luterilaisissa seurakunnissa toteutuvaa lapsi-,

varhaisnuoriso- ja nuorisotyötä, järjestää tavoitteiden mukaista toimintaa sekä vaikuttaa lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvän elämän edellytyksiin kirkossa ja yhteiskunnassa. Yhdenytymisen turvaa myös jatkossa nykyisten järjestöjen palvelu- ja kehittämistyön sekä taloudellisen toimintakyvyn. Järjestön vaikuttamistyö saa lisää painoarvoa eri verkostoissa.

– Ajattelen, että kirkkomme kolme kasvatusalan järjestöä ovat pohtineet Nuori kirkko

-hankkeen perusteellisesti ja arvostan ennakkoluulotonta tarttumista yhteistyöhön. Olen samaa mieltä kyseisten järjestöjen kanssa siitä, että yhteistyöllä päästään suurempaan vaikuttavuuteen. Tämä hanke myös osaltaan lisää kirkon kansalaisjärjestöpuolen näkyvyyttä, kansliapäällikkö **Jukka Keskitalo** Kirkkohallituksesta sanoo.

Vahvempi toimija

Uuden järjestön jäsenenä voivat olla Suomen evankelis-luterilai-

sen kirkon seurakunnat, seurakuntayhtymät sekä yhdistyksen tarkoitusta edistävät oikeustoimikelpoiset yhteisöt ja säätiöt.

Yhdistyksen jäsenenä olevat henkilöjäseneet säilyttävät jäsenyytensä, mutta uusia henkilöjäseniä ei oteta.

Uuden järjestön jäsenpohja perustuu Seurakuntien Lapsityön Keskukseen jäseniin. Seurakunnat ja muut yhteisöt, jotka ovat Seurakuntien Lapsityön Keskukseen jäseninä, siirtyvät automaattisesti uuden järjestön jäseniksi. Niiden seu-

rakuntien ja yhteisöjen, jotka ovat tällä hetkellä Poikien ja tyttöjen keskuksen tai Nuorten Keskukseen, mutta eivät Seurakuntien Lapsityön Keskukseen jäseniä, tulee liittyä jäseneksi uuteen järjestöön.

Yhdistymisen lähtökohtana on arvio siitä, mikä on viisain toimintamalli seurakuntien lapsi-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyön tukemisessa ja kehittämisessä. Yhdistymisen uskotaan vahvistavan lapsen ja nuoren äänen ja tarpeiden kuulemista seurakuntien toiminnassa.

– Kolmen kasvatuksen järjestön yhdistyminen tuo lapsi- ja nuorisotyön kentälle entistä vahvemman toimijan, joka palvelee seurakunnissa tehtävää työtä 0–29-vuotiaiden parissa. Ikäryhmäosaaminen säilyy ja samalla etsitään uusia mahdollisuuksia koko kasvun kaaren tukemiseen. Yhdistynyt järjestö voi tukea paremmin lapsen ja nuoren kasvua ja tuoda heidän äänensä kuuluviin seurakuntien ja yhteiskunnan kentällä. Suurempi järjestö on merkittävä yhteistyökumppani eri

toimijoille ja edustaa seurakuntien näkökulmaa monilla yhteiskunnan foorumeilla, Seurakuntien Lapsityön Keskuksen pääsihteeri **Lasse Halme** sanoo.

Lapsia ja nuoria varten

Halmeen mukaan yhdistyneessä järjestössä on paljon osaamista lapsen elämän eri vaiheista ja seurakuntien toiminnan eri puolia.

– Tiiviimpi yhteistyö synnyttää uutta. Työntekijöille se antaa mahdollisuuden tehtävänkuvien eheyttämiseen ja uusiin painotuksiin. Resurssien yhdistyessä järjestö voi keventää hallintoaan ja satsata toimintaan. Uudessa tilanteessa on huolehdittava siitä, että eri ikäkausien ja toimintoihin liittyvä osaaminen säilyy. Yhteys eri työntekijäryhmiin ja maan eri osiin on myös säilytettävä. Koko ajan on huolehdittava siitä, että katse ei käänny sisäänpäin, vaan järjestö on olemassa lapsia ja nuoria varten ja toimii tiiviissä yhteistyössä jäsen seurakuntien ja yhteisöjen kanssa, Halme jatkaa.

Strategian mukaista

Uuden järjestön hallinto järjestetään yhdistyslain ja järjestön uusien sääntöjen § 3a mukai-

sesti. Järjestöjen hyväksymässä yhdistymissopimuksessa uuden järjestön hallinnon syntymisestä on sovittu seuraavasti: Järjestön päätöksenteko ja hallinto järjestetään yhdistyslain ja järjestön uusien sääntöjen mukaisesti. Uuden yhdistyksen ensimmäinen jäsenkokous valitsee esitarkastettujen sääntöjen mukaisesti uuden valtuuston ja hallituksen, joiden toimikausi alkaa välittömästi.

– Näen kirkon eri toimijoiden yhteistyökuviot erittäin tärkeinä. Siihen haastaa voimakkaasti muuttunut ja muuttuva toimintaympäristö, kiristynvä talous yhtenä osana sitä. Kirkkohallituksessa kirkollisten toimijoiden välinen yhteistyö on nähty niin merkittävänä, että se on yksi vuoteen 2020 ulottuvan strategiamme painopiste. Strategiassa todetaan kirkkohallituksen toimintaan liittyen, että ”vahvistamme kirkon eri toimijoiden keskinäistä yhteistyötä ja selkeytämme työnjakoa”, Keski-talo kuvaa.

Onko riskejä?

Entäpä sitten ison fuusion riskit? Onko niitä?

– Kirkon toimijoiden välisen yhteistyön hyödyt liittyvät siihen, että osaamista pystytään ja-

kamaan laajemmin ja saadaan niukkenevista resursseista huolimatta enemmän aikaan. Riskiä en oikeastaan tässä näe. Seurakuntien ja kuntien yhteistyön hyötynä näen sen, että voidaan palvella pääosin samoja ihmisiä kokonaisvaltaisemmin. Riski seurakunnan kannalta voi sisältyä siihen, jos uskontoneutraaliuden vaatimus estää seurakuntaa tuomaan esille kristillisen lähtökohtansa. Jos tällainen tilanne syntyy, ei yhteistyö palvele seurakunnan tarkoituseriä, Keski-talo vastaa. ■

Lisätietoja yhdistymisestä:

- toiminnanjohtaja (Poikien ja tyttöjen keskus)
Eero Jokela, p. 0400 629 765.

Tietoa yhdistymisestä löytyy myös osoitteista:

- <http://www.evl-slk.fi/jarjestomme/fuusio>.
- <http://ptk.fi/fuusio-2017>
- http://ptk.fi/images/stories/uutisten_liitteet/villi_2_2016_fuusio.pdf.

Otan osaa

Kirjoitin hiljan jotain isäni viisaista sanoista. Hänelle oli tärkeää myötätunto toisia ihmisiä kohtaan sekä se, että arki kantaa. Kriisien keskellä hän muistutti aina hoitamaan työni hyvin ja pitämään kiinni arjen rutiineista. Olen aina ollut sitä mieltä, että omien vanhempien ääni kuuluu vielä haudankin takaa – tietämättä mitä se tarkoittaa.

Nyt hän on poissa. Hänen uurnansa tuli äitienpäivänä Suomeen. Isäni kuoli Portugalissa jäätyään auton töytäisemäksi pyhiinvaellusmatkalla Santiago de Compostelaan. Viimeisinä viesteinä hän huolehti, että vaimo oli päässyt perille Suomeen lapsuudenystävänsä luokse turvallisesti. Samaisessa viestissä hän kertoi olevansa onnellinen sekä nauttivansa vehreydestä ja kauneudesta matkallaan. Hän jututti lempeästi luojan luomat kulkukoirat, ja hänen hyväntuulisuutensa kuulemma tarttui matkakumppaneihinkin. Hänet muistetaankin pappina ja sielunhoitajana, jolle toisten kuunteleminen oli luontevampaa kuin itsensä korostaminen.

Olen usein miettinyt, mitä tarkoittaa käytännössä ottaa osaa toisen menetyksiin ja suruun. Silloin kun ei tiedä, miltä toisesta tuntuu, eikä tunnetasolla ole kokemusta toisen surusta. Nyt tiedän ainoastaan miltä tuntuu, kun olen ensimmäistä kertaa elämässäni menettänyt jotakin todellista ja saan myötätuntoa osakseni. Se luo toivoa elämän kauheuden ja kauneuden keskellä.

Kahden maan kansalainen pääsi perille kirkkauteen. Me emme kuole koskaan. Valkoiset ja lilat kukat odottavat pääsyä koristamaan kaunista, äitini valitsemaan uurnaa. Saan laulaa viimeisen kerran isälle tekemäni laulun, jonka ensi kertaa lauloin syntymäpäivänään häntä rakastavien seurakuntalaisten ympäröimänä.

*Isä minua väsyttää
Isä minua kiukuttaa
Tulit viereeni sanoen:
"Tule syliini.
Et ole turhan painava.
Saat syliini kaivata."*

*Isä minua itkettää
Isä minua kaduttaa
Tulit viereeni näyttäen*

*Ei lyötyä lyödä,
Eikä kiveä kiven päälle
Laita sopuisa sotamies.*

*Paimenvirkasi on jalo
Et herraina hallitse
Ohjenuorana Kristuksen valo
Esikuvana toisille.
Lempeys ja silmiesi palo
Merkinä rauhan sisäisen
On kotisi rakkauten talo
Tekee vihasta etäisen.*

*Nyt juhliitaan kanssa rakkaiden
Nyt juhliitaan, menneitä muistellaan
Nyt juhliitaan.*

*Isä minua pelottaa
Isä minua heikottaa
Tulit viereeni painaen
Pääsi rukoukseen
Saanhan sinua kaivata
Rohkeuttas lainata.*

*Isä minua naurattaa
Isä minua lapsettaa
Tulit viereeni hymyillen
Annoit kukkasen
Ei suuni osannut kiittää
Silti sinua rakastan.*

(Kettusaari 2002)

3 kysymystä

1.

Mikä on työsi painopiste tällä hetkellä?

2.

Mitä työstäsi ei tiedetä? Mikä voisi yllättää?

3.

Mieluisin kesärentosi?

Lassi Nahkuri,
diakoni
Vähäkyrön seurakunta

Heli Järvi,
nuorisotyönohjaaja
Kokkolan suomalainen
seurakunta

Taru Lossi,
nuorisotyönohjaaja,
Pirkkalan seurakunta

- Pienessä seurakunnassa tehdään monia eri työmuotoja ja pyritään kohtaamaan ihminen yksilötasolla.
- Kohtaan ihmisiä usein villasukat kädessäni. Vähäskyrössä viedään yli 80-vuotiaille kotiin lahjoitussukat.
- 2–3 viikon kesälomareissaminen perheen kanssa.

- Työni painopiste on nuoresa sekä läsnäolo ja rohkaisu hänen kohtaamisessa.
- Saatan istua koulun käytävällä ja tentata ruotsin sanoja nuorelta.
- Hyvä kirja terassilla.

- Nuoret aikuiset. Kesällä tehtäväni on heidän valmennuksensa rippikoulujen apuopettajien (apari-toiminta) tehtäviin.
- Kehittelen seurakuntaamme työnohjausmallia rippikoulun apareille.
- Kesäteatteriesitys jossakin pienessä maalaiskylässä on lomarentona ihan "must".

Lääkinnällistä vai työkykyä ylläpitävää kuntoutusta?

Lakimies Maarit Laurikainen vastaa tällä palstalla lukijoiden kysymyksiin.

Kun alkaa ensi kertaa ottaa selvää kuntoutuksesta, sotkeutuu helposti aikamoiseen verkkoon. Löytyy muun muassa lääkinällistä, ammatillista, vaativaa lääkinällistä ja harkinnanvaraista kurssia. On hyvä olla perillä siitä, minkälaista kuntoutusta ollaan harkitsemassa, sillä kuntoutuksen tyyppillä saattaa olla vaikutuksia esimerkiksi loman kertymiseen.

Lääkinnällisellä kuntoutuksella – jota myös toimintakykykuntoutukseksi kutsutaan – tarkoitetaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista. Lääkinällistä kuntoutusta saavat työterveyshuollon, terveystieteiden ja sairaaloiden potilaat. Tuki- ja liikuntaelinsairauksista kärsivät ovat suurin kuntoutettavien ryhmä, mutta myös mielen-terveyteen liittyvien ongelmien osuus on kasvussa. Kuntoutukseen sisältyy muun muassa kuntoutusjaksoja, terapioiden ja apuvälinepalveluita. Lääkinällinen kuntoutus siis tukee, ja sitä järjestetään osana sairaanhoitoa.

Työkykyä ylläpitävä kuntoutus tähtää nimensä mukaisesti työssä jaksamisen edistämiseen ja sitä kautta pidempiin työurisiin. Se on tarkoitettu työikäisille, joita sairaudesta johtuen uhkaa lähivuosina työkyvyttömyys tai työ/ansiokyvyn olennainen heikentyminen. KIILA-kuntoutus korvasi toukokuun alusta TYK-kuntoutuksen Kelan tarjoamana ammatillista työkykyä tukevana kuntoutuksena, mutta kuntoutusmuotoja ja palvelutarjoajia on myös lukuisia muita.

Lääkinällisen ja työkykyä ylläpitävän kuntoutuksen tavoitteet ovat hyvin lähellä toisiaan, vaikka työkykyä ylläpitävässä painotus on enemmän ennakoinnissa. Tärkeää on käynnistää kuntoutus riittävän varhain, jotta tavoitteisiin päästään ja työssä jatkaminen voidaan turvata. Työntekijän oma aktiivisuus on olennaista, eikä pohdintoja mahdollisesta kuntoutustarpeesta tule jättää liian myöhään. Keskustelu työterveyshuollon kanssa on tärkeää, sillä työntekijän kuntoutustarpeiden ja -mahdollisuuksien riittävä selvittäminen

on edellytys kuntoutukseen pääsyyn.

Lääkinällisen kuntoutuksen osalta KirVESTES:ssä on sovittu, että täyttä lomanmääräytymiskuukautta laskettaessa lääkärin määräämässä lääkinällisessä kuntoutuksessa vietettyä ajasta 105 päivää lomanmääräytymisvuotta kohden katsotaan työssäolon veroiseksi ajaksi. Rinnastus tehdään vain keran, vaikka kuntoutusjakso jatkuisi toisen lomanmääräytymisvuoden puolellekin. Työkykyä ylläpitävästä kuntoutuksesta ei ole sovittu vastaavaa, joten rinnastus on mahdollista ainoastaan 30 päivän osalta lomanmääräytymisvuoden aikana virkaehtosopimuksen 93 §:n 9-kohdan perusteella. ■

Voit lähettää lakimiehelle ajankohtaisia kysymyksiä: tiina.laine@dtl.fi tai arja.lusa@knt.fi

HENNA
KNT opiskelijajaoksen
puheenjohtaja
henna.weckman@cou.fi

Kolme askelta

KOLME ASKELTA vaikuttamiseen on pieni matka. Niiden saavuttamiseen tarvitsee lähinnä aivoja. Puutteiden ja virheiden huomaamiseen kulumme kolmasosan askeleistamme. Mietimme, miksi tiskiainetta ei ole taaskaan kaapissa, eikö kukaan ole tiedottanut sinua mistään tärkeästä, miksi jostakin ei ole mitään hyötyä. Puramme kiukkuamme joko itseemme tai johonkin toiseen. Joskus potkimme seinää niin, että ärtymyksemme kyllä huomataan, mutta emme anna kenellekään mahdollisuutta auttaa.

JOSKUS KÄY NIIN, ETTÄ VALITUS JÄÄ TAAKSE. Tiedämme, missä mättää ja millaisen kärrynpyörän ärsytyksen tunne aiheuttaa aivoille. Emme hyväksy tilannetta, mutta ymmärrämme, että sen on nyt vain oltava olemassa. Kykenemme käsittämään, että asialle on mahdollista tehdä jotakin. Näemme mahdollisuutemme, kun vilkaisemme puhelimeen ja tiedämme, että yksi puhelinsoitto avittaisi asiassa. Osaamme muotoilla hyvän kannanoton mielessämme. Kokouksissa yritämme edes ajatella omaa ajatustamme käsiteltävästä asiasta. Tämä kaikki on jo jotain, mutta vielä on yksi kolmasosa matkasta edessä.

NIMITTÄIN PUHELIMEEN TARTTUMINEN, KANNANOTON JULKAISEMINEN JA MIELIPITEEN LAUSUMINEN. Aktivoituminen ja vaikuttaminen. Se on

kohdallamme kolmantena. Ymmärrys kaikista matkalla olleista vaiheista on takataskussa, mutta nyt persoonaa värittää myös päättäväisyys ja toimeen tarttuminen. Moni jännittää, ahdistuu mielipiteen ilmaisusta, ujustuu useasti. Moni pelkää vaikuttaa. Myös minä olen pelännyt monesta syystä. Toisaalta siksi, että olen miettinyt, ovatko kaikki muut eri mieltä. Olen ajatellut, etten osaa tai minulla ei ole tapaa vaikuttaa. Niin ei kuitenkaan ole.

Moni pelkää vaikuttaa.

ON MONIA TAPOJA VAIKUTTAA OMIIN ASIOIHINSA.

Mahdollisuuksia etsiä omia keinojaan. On vain pysähdyttävä alas ja mietittävä vaihtoehtoja. Vaikuttajia on monenlaisia – koväänisiä ja hiljaisia, nimettömänä pysyviä tai henkilöllisyytensä paljastavia. Yhteisöpedagogiopintoni ovat loppusuoralla. Viimeisen harjoitteluni suoritin Kirkon Nuorisotyöntekijöiden Liitossa. Yhtenä asiana opin, että niin kiltin ja hiljaisen kuin rohkean höpöttäjän on opittava vaikuttamaan. Ammattiliitot kaipaavat viestiäsi, jotta he voisivat vaikuttaa juuri sinun koulutukseesi, työkenttääsi tai ammatilliseen asemaasi. Etsi oma tapasi vaikuttaa omiin asioihisi. Se voi olla kertomus tilanteestasi, jota alan ammattilaiset lähtevät purkamaan. Yksi viesti, puhelinsoitto, Facebookin tykkäys-nappulan painallus tai Instagram-kommentti, mitä vain. Omalla persoonallasi. Yhdessä mennään pitkälle, ota seuraava askeleesi. ■

KNT mukana hiippakunnallisissa tapaamisissa

- 1.9.** Kasvatuksen teemaseminaari, Loimaa
- 13.–14.9.** Nuorisotyön työseminaari, Nuorisokeskus Marttinen, Virrat
- 30.8.–1.9.** Kasvatuksen seminaari, Oulu
- 4.–6.10.** Kryssning Helsingfors-Stockholm
- 4.–6.10.** Nuorisotyön syysseminaari Bomba, Nurmes

Johtavat nuorisotyöntekijät

- 31.10.–1.11.** Johtavien nuorisotyöntekijöiden työkokous Hämeenlinna

Diakonian tutkimuksen päivä

- 14.11.2016** Tieteiden talolla Helsingissä, tilaisuus on avoin ja maksuton

Sisupäivät

Dtl:n jäsenille 2016 klo 12–6, ilmoittautuminen elokuussa

- 15.11.** Kuopio
- 17.11.** Tampere
- 22.11.** Hämeenlinna, johtaville diakoniatyöntekijöille
- 24.11.** Helsinki

Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut

- 16.11.16** Kirteko-verkostotapaaminen Oulussa
- 17.11.16** Kirteko-verkostotapaaminen Helsingissä
- 24.11.16** Kirteko-verkostotapaaminen Kuopiossa
- 21.3.17** Turku

- 11.10.17** Mikkeli
- 24.10.17** Seinäjoki

- 6–7.10.** KNT, Dtl ja AKIn yhteinen luottamusmieskurssi, ilmoittautuminen elokuussa

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

Toiminnanjohtaja
Riitta Hiedanpää
diakonissa, terv.hoit.
Puh. 010 2190 302
riitta.hiedanpaa@dtl.fi

Puheenjohtaja 2014–2015
Merja Korpela
johtava diakoniatyöntekijä
Puh. 050 441 8049
merja.korpela@evl.fi

Asiamies
Tiina Laine
TtM, diakonissa
Puh. 010 2190 303
tiina.laine@dtl.fi

Varapuheenjohtaja 2016
Carita Riitakorpi
Diakoniatyöntekijä
050 303 0574
carita.riitakorpi@evl.fi

Toimistoassistentti
Liisa Rossi
yo-merkonomi
Puh. 010 2190 301
liisa.rossi@dtl.fi,
toimisto@dtl.fi

Lakimies
Maarit Laurikainen
OTM, KTM
Puh. 050 406 6240
lakimies@dtl.fi

KIRKON NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

Toiminnanjohtaja
Arja Lusa
sosionomi ylempi amk
Puh. 044 595 8562
arja.lusa@knt.fi

Puheenjohtaja 2014–2016
Ilkka Kalliokoski
nuorisotyönohjaaja
Puh. 040 547 1888
puheenjohtaja@knt.fi

Jäsenpalvelusihteeri
Ruth Kähkönen
merkonomi
Puh. 044 595 8566
jansenpalvelu@knt.fi

Varapuheenjohtaja 2015–2016
Tero Fleminch
johtava nuorisotyönohjaaja
Puh. 050 461 0568
tero.fleminch@evl.fi

Lakimies
Maarit Laurikainen
OTM, KTM
Puh. 044 771 8668
lakimies@knt.fi

LIITY JÄSENEKSI

KUTSU ROHKEASTI

liittoon kuulumattomia kollegoitasi mukaan toimintaan. Yhdessä voimme enemmän! Varsinaiseksi jäseneksi voit liittyä seuraavasti:

Dtl: www.dtl.fi, soittamalla Liisa Rossille puh. 010 2190 301 tai sähköpostitse toimisto@dtl.fi

KNT: www.knt.fi, tai sähköpostitse [jansenpalvelu@knt.fi](mailto:jasenpalvelu@knt.fi) tai soittamalla 044 595 8566. Opiskelijajäseneksi voit liittyä netissä www.dtl.fi tai www.knt.fi

TYÖTTÖMYYSKASSA

hoitaa työttömyyteen ja esimerkiksi vuorotteluvapaaseen liittyviä asioitamme. Erko – Erityiskoulutettujen työttömyyskassa, puh. 09 7206 4343 (ma–to klo 12–15), www.erko.fi

KÄYTÄ HYÖDYKSESI

jäsenetusi, joihin voit tutustua verkkosivuiltamme www.dtl.fi ja www.knt.fi

REKISTERÖIDY
WWW.JASENEDUT.FI
JA POIMI EDUT!

UUTUJED

Reformaation merkkivuoden materiaali koulun oppitunneille, kirkkovierailuille ja 10-synttäreille!

AUTA ARMIAS

Koulun kirkkovierailulla eksyvät Martti ja lina tempautuvat 1500-luvun Saksaan, missä suomalainen Mikael opiskelee tohtori Lutherin oppissa.

Lapset joutuvat huimaan seikkailuun ja

saavat elämänsä oppitunnin siitä, mitä armo merkitsee.

Reformaation merkkivuoden materiaali 10-vuotiaille

tekee todeksi sanan "armo".

Seikkailukirjan käyttöä tukee **OPETTAJAN MATERIAALI**, joka sisältää virikeaineistoa koulun oppitunneille, kirkkovierailuille ja 10-synttäreille.

Oppilaan kirjan on kirjoittanut Antti Siukonen ja kuvittanut Harri Heikkanen. Opettajan materiaalin ovat laatineet Raili Keränen-Pantsu, Antti Siukonen ja Eero Jokela.

Hinnat: Oppilaan kirja 5,40 - 11 €/kpl tilausmäärästä riippuen. Opettajan materiaali 31,50 €. Materiaalit ilmestyvät syyskuussa 2016.

Lisäksi on tilattavissa alakoululaisille **ARMOA - HISTORIALLINEN ESITYS**. Katso lisää: www.ptk.fi>Armoa2017

KERHONOHJAAJAN KÄSIKIRJA 2016-17

Toim. Noora Kähkönen

Kerhonoijaajan käsikirjassa on taas uutta imua! Tarjolla teematisesti jaoteltuja kerhoja sekä teemoja

myös vanhemmille kerholaisille - muokattavaksi periodikerhoiksi tai koko vuoden kerhoiksi. Esimerkiksi Keksijäkerho, Bible journaling, Maailmakerho ja Blogikerho. Mukana myös paljon askartelua, puutarhajuttuja ja liikuntaa sekä tietysti Armoa – reformaation merkkivuoden hengessä. Lisäksi toiminnalliset kerhohartaudet.

Hinta 24,50 - 26 €/kpl tilausmäärästä riippuen.

TUNNEKORTIT

Kuvaaja Arto Nurmi

Toim. Suvielise Nurmi

Elän ja tunnen sisältää 60 eläinkorttia, jotka toimivat apuvälineenä, kun haluamme ilmaista, tunnistaa ja työstää tunteita, sekä opetella tunnetaitoja.

Ihmisinä jaamme eläinten kanssa kaksi tärkeää asiaa: elämän ja tunteet. Eläinten tunteisiin on helppo samaistua, ja mikä tärkeintä, eläimiin voimme heijastaa omia tunteitamme.

Hinta 40 € netto.

LIIKUNNALLINEN TAKTIKKAPELI

Liikunnallisuutta ja älyllistä taktikointia yhdistävä peli noudattelee lipunryöstön peruskaavaa – mutta kuitenkin aivan eri tavalla. Korttipakkoja voi yhdistää, jos

ryhmä on suuri.

Pelikorttipakka á 15 €, 2 pakkaa yhteensä 25 €.

VÄRITYSKIRJA

Laura Kajala

Sinulle, kaverille, rippikouluun, töihin, kerhoihin, partioon, kummeille, aikuistyöhön... Kirja sisältää lyhyitä raamatunkohtia ja niihin liittyvän värityskuvan.

Hiljenny hetkeksi tai jaa yhteinen ilo kaverin kanssa.

Hinta 13,90 €.

Tilaukset: **PTK - POIKIEN JA TYTTÖJEN KESKUS** puoti.ptk.fi, ptk@ptk.fi tai **0400 630 430**.

Maanmainiot koulutus-, leiri- ja retkipaikat. Tervetuloa meidän paikkoihin, toivottavat isännät

Eija Sorjonen

Pieksämäellä

Partaharjun toimintakeskus

• 044 725 4124 • partaharju@ptk.fi •

www.partaharju.info

Pertti Tamminen

Saariselällä

Retkeily- ja kurssikeskus Tievatupa

• 040 820 7110 • tievatupa@ptk.fi •

www.tievatupa.fi